

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

God. celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 polletno : : 20.— : : 18.—
 četrtletno : : 10.— : : 9.—
 mesečno : : 3.50. : : 3.—
 Redništvo in eprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

Inserti: Enostopne petilivske (59 mm širine in 9 mm visoke ali tje prostor) za enkrat po 50 vna., za dva- in večkrat po 45 vna. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostopna petilivska K 1.— — Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznika, ob 3. uri popoldne.

Ljubljanskih dogodkov ni bilo! Italijanske intrige razkrinkane.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 30. marca iz uradnega vira: Medzavezniška komisija, ki je prišla v Ljubljano po nalogu vrhovnega vojnega sveta v Parizu, je preišče takozvane dogodke v Zalogu z dne 12. februarja in v Ljubljani z dne 20. februarja, je zaključila svojo preiskavo z naslednjim uspehom:

Zaloškega dogodka ni bilo. Iz Ljubljane odstranjena laška komisija za kontrolo izvršitve premirja se bo zamenila z medza-

vezniško komisijo, katere član je tudi srbski častnik, in ki ima nalogo repatriacije, izdajanja potnih listov ter olajšanja železniškega prometa. Italijanske, francoske ter angleške člane te komisije predstavijo dne 3. aprila generali Segre, Savy in Gordon. Ljubljanskim oblastem, poveljnik Dravske divizije kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani general Simljanč pa imenuje našega člana te komisije.

Minstrska kriza v Belgradu. Malo upanja na koalicijsko vlado.

LDU, Belgrad, 30. marca. (JDU.) Včeraj zvečer je imel ministrski svet sejo, na kateri so razpravljali o rekonstrukciji kabineta in zasedenju izpraznjenih ministrskih mest. Uspeh se je še ni znan, toda po dosedanjih dispozicijah ni verjetno, da stopijo v vlado socialisti in narodni klub.

LDU, Belgrad, 30. marca. (JDU.) Poljudnja med vlado in socialisti še niso došla do pozitivnega uspeha. Socialisti zahtevajo kot pogoj za sodelovanje v kabinetu, da se zagotovijo najširše svoboščine, kakor svoboda tiska in zborovanj, proglašanje srbske ustave za ves teritorij Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nadalje zahtevajo socialisti kategorično izjavo, da naša država ne bo sodelovala za preprečevanje revolucije na Ogrskem. Poleg tega za-

htevajo socialisti za svojega predstavnika v kabinetu pooblastilo, da naredbenim potom izda gotovo reformo, ki bi omogočila kompromis z veleposestniki v izvajanju predhodnih del glede vprašanja agrarne reforme. Zdi se, da vlada noče na noben način pristati na te zahteve socialistom. Vlada je pripravljena dati jim dva portfelja v kabinetu toda ne zahtevanih garancij. Tudi noče poveriti socialistom izvedbe agrarne reforme, ker hoče osnovati posebno ministrstvo za agrarno reformo, ki ga naj bi dobil zaupnik kake meščanske stranke. Vsled vladne nepopustljivosti prevladuje v socialističnih krogih prepričanje, da je treba zavzeti stališče principijelne opozicije.

Slovesno priznanje naše države.

LDU, Amsterdam, 30. marca. (DKU.) „Algemeen Handelsblad“ poroča iz Parisa: Zelja Italijanov, da se istočasno kakor v Nemčiji sklene mir tudi z Avstrijo, bo najbrže izpolnjena. Na ta način bi nastala možnost, da bodo države, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije pri tej priliki slo-

vesno priznane. Razume se, da je v današnjih okoliščinah nemogoče skleniti mir tudi z Ogrsko. Vsekakor bo pa mir z Nemčijo in Avstrijo podpisan tudi v tem primeru, ako bi razna pereča vprašanja, kakor n. pr. vprašanje Turčije, še ne bila rešena.

Konec tihotapstva.

Dobičkaželjnost je bila obsedla med vojsko mnoge trgovce kakor zli duh grešno dušo, da so na račun stradaljočih in revnih slojev bogateli na neverjetno hiter način. Z upanjem na dobiček je rastlo obenem število trgovcev; s trgovino so se pečali ljudje, ki jim bi nihče ne bil prisodil tega poklica in ki sami niso nikdar sanjali, da bodo nosili tisočake v debelih listnicah. Tako se je razvil nov in najgusnejši razred v človeški družbi: razred vojnihi dobičkarjev.

Še grša je vsa ta stvar postala pri nas po polomu nekdanje Avstrije. Italijani so zasedli Dalmacijo, hrvatsko Primorje, Istro, Trst in Goriško, in ker jim je manjkalo mnogo potrebnih živil, so se takoj našli dobri ljudje, ki so jih izvažali iz naših krajev v zasedeno ozemlje ter jim tam prodajali po neprimerno višjih cenah. Na bosenskih in hercegovskih železnicah so še do včeraj bili vlaki polni tihotapcev, ki so spravljali blago preko Metkoviča v Split ali v Gruž, kjer ga je sprejel in plačal italijanski trgovec ali njegov agent. Živina je hodila preko meje Slovenije, ki je stradala mesa, na Hrvatsko in odtod zopet k Italijanom v Primorje. Vse to se je vršilo pred nosom vlade in z njeno vednostjo. Slovenska vlada ni imela dovolj sredstev, da bi mogla varno zastražiti naše meje proti Italiji, nekatere druge pokrajinske vlade so pa tihotapstvo posredno zelo podpirale: izdajale so prevoznice — v nekaterih slučajih za drag denar, v drugih zopet prijateljem zastoj — za blago, o katerem so vedele, da pojde k sovražniku preko meje. Med tem časom pa je bila naša lastna prehrana tako neredna, da smo težko pričakovali pomoči iz Amerike!

Sedaj se je osrednja vlada v Belgradu ojunačila do bolj energičnega koraka. Srbske čete so baje zasedle demarkacijsko črto in so tako preprečile nadaljnje tihotapstvo. Želeli bi le še bilo, da bi se vlada z enako energijo lotila sedaj ureditve naših tržnih cen, ki so zadnji čas blazno poskočile. Konec tihotapstva naj bi bil tudi konec oderuštva.

Italija ne bo zmagala.

LDU Berlin, 30. marca, (Dun, KU) Glasom lista »Allgemeine Zeitung« izjava rimska »Epoca«, ki je v stiku z ministrskim predsednikom Orlandom, da dosežani rezultati mirovne konference povzročujejo Italiji vedno večje skrbi, nespametne metode pariške konference, da so v prvi vrsti vzrok najnovejših dogodkov na Ogrskem. Narodi ne vedo, kaj se godi v Parizu za zaklenjenimi vrati in bati se je, da njih po-

trpežljivost ne bo več trajala dolgo.

LDU Berlin, 30. marca, (Dun, KU) »Lokal Anzeiger« poroča s švicarske meje: »Information« doznava iz Rima: Ministrski svet je z ozirom na to, da Italija ne more prodreti s svojimi zahtevami glede ozemlja jadranske obale, sprejel ponudbo alirancev, ki se naj smatra kot začasno rešitev vprašanja.

Besedilo preliminarne miru bo izdelano do Velike noči.

LDU Pariz, 30. marca, (DKU.) Agence Havas poroča: Dutasta je dospel v soboto popoldne v Versailles, da ukrene prve odredbe za kongres preliminarne miru. Po sestavi besedila preliminarne miru od vevlasti, bodo poklicali nemške posredo-

valce pod vodstvom grofa Brockdorff Rantzauja v Versailles. Nemških delegatov bo približno 200 članov. Kongres preliminarne miru se bo začel prvi dan po Veliki noči.

Boljševiki v Gradcu.

LD Gradec, 30. marca, (Dun, KU) Danes dopoldne so zborovali v Industriehalle komunisti. Na zborovanju sta vodji komunistov Marasch in Thomann govorila na dolgo in široko o dogodkih z dne 22. febr. v Gradcu in o diktaturi proletarijata. Na poziv socialne demokratičnih organizacij je prišlo tudi več pripadnikov socialne demokratične stranke, kojih govornik narodni svetnik dr. Eisler je oporekal izvajanjem

z Dunaja došlega komunista Thomanna. Eislerjev govor je bil večkrat prekinjen z burnimi medklci. Thomann je predlagal resolucijo, s katero izraža zborovanje ogrskemu proletarijatu in njegovim poverjenikom v vladi najsrčnejše simpatije. Resolucija je bila na predlog predsednika Marscha proti ugovoru dr. Schacherla sprejeta.

Delo komunistov na Mažarskem.

LDU Budimpešta, 29. marca, (Brezličica.) Ljudsko poverjeništvu za pouk je prišlo z velikopotezno propagando potom ljudskega izobraževanja. Ustanovili bodo posebne šole, v katerih se bodo vzgajali komunistični agitatorji. Vsi vseučiliški slušatelji so dobili poziv, naj po svojih močeh podpirajo to propagando, ako se le morejo posvetiti temu delu z notranjim prepričanjem. Vlada republike svetov je zasedla vse lokale klubov.

LDU Budimpešta, 30. marca, (Dun, KU) Vladni svet je sklenil nastopno odredbo: Republika svetov smatra pouk kot naravno nalogo države in prevzame temu primerno vse nedržavne in vzgojevalne za-

vede v upravo republike svetov. Vse realitete in nepremičnine teh zavodov so državna last. Republika svetov prevzame tudi učno osebje, ki se mora podvreči duhu in stremljenju republike svetov.

LDU Budimpešta, 30. marca, (Dun, KU) Odredbe vladajočega revolucionarnega sveta izjavlja, da se mora brezpogojno ozirati na pravice in koristi tujih podanikov. Glede varstva tujih zastopnikov se je nastopno odredilo: Podaniki tujih držav, ki bivajo na ozemlju Ogrske republike svetov s privoljenjem ljudskega komisarja za zunanje stvari v uradni lastnosti, so pod posebnim varstvom vladajočega sveta. Njih osebnost je nedotakljiva.

Politični nemiri v Italiji.

LDU Berlin, 30. marca, (Dun, KU) »Lokal Anzeiger« javlja s švicarske meje: »Presseinformation« poroča iz Pariza, da je brzojavni in telefonski promet z Rimom

že nekaj dni prekinjen. Zapora mej se izvršuje zelo strogo; zdi se, da so izbruhnili v Italiji politični nemiri, katere hočejo na ta način prikriti z molkom.

Premirje na Štajerskem.

Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira: Vojaški zastopnik Deželne vlade iz Slovenije, general Maister, ter vojaški zastopnik nemško-avstrijske vlade za Štajersko, polkovnik Henrak pl. Lunzer, sta v pričo deželnega vojaškega poveljnika za Štajersko, generala Josipa Reisingerja, kot dodatek k točki 2 dogovora o

vzpostavitvi miru v radgonskem okraju sklenila nastopno določbo: »Posadka v omenjenih garnizijah obstoji izključno iz pehote, opremljene z repetirkami. Oddelki do 60 mož smejo imeti k večjemu dve, oddelki do 120 mož k večjemu štiri strojnice. Zlasti je paziti na to, da sta obojestranski topništvi postavljeni tako daleč za lastnimi postojankami, da ne moreta streljati čez lastno demarkacijsko črto.«

Nemiri na koroški meji.

LDU Ljubljana, 30. marca, Ljubljanski dopisni urad poroča dne 30. marca dopoldne iz uradnega vira: V velikovškem odseku je dne 29. marca zvečer in ponoči bilo nekaj strelav iz pušk, strojnice in topov. Nemška artiljerija je streljala zvečer na most južno od Velikoveca. Dne 30. marca do devetih zjutraj je bilo mirno.

Demobilizacija.

LDU Belgrad, 30. marca, (JDU.) Službene novine prinašajo naredbo ministrstva za vojno in mornarico, da se poslednja bramba naše vojske postavi v normalno stanje.

Preko Dubrovnika.

LDU Belgrad, 30. marca, (JDU.) Minister za trgovino in industrijo je dobil obvestilo, da se imajo vsled odredbe poveljnika zaveznških vojsk od sedaj naprej dirigirati vsi transporti srbskih in jugoslovanskih čet na Dubrovnik z izključitvijo drugih pristanišč.

Bosenski gozdi in rudniki.

LDU Belgrad, 30. marca, (JDU.) Ministrski podpredsednik dr. Korošec, ki je tudi zastopnik ministra za gozdarstvo in rudarstvo, je razveljavil odredbe prejšnjih okupacijskih oblasti v Bosni in Hercegovini o eksploataciji gozdov in rudnikov. Tozadevnih pogodb je nad 40, ki so vse sklenjene za veliko vrsto let in pod najugodnejšimi pogoji za državo. Mnoge so prinašale letno silne deficite bosenski vladi, a so se kljub temu izvrševale. Te pogodbe prenehajo s prvim julijem t. l. in se morajo do tedaj skleniti tudi nove s po- voljnimi pogoji. Brezme, pod katerim je trpel Bosna, je odpravljeno ter je dežela sedaj ne samo politično, ampak tudi gospodarsko osvobodjena. Njene prirodne sile, gozdovi in rudniki, so sedaj njena resnična last.

Bolgari mobilizirajo proti Srbiji.

LDU Amsterdam, 29. marca, (DKU.) Kakor javlja »Allgemeen Handelsblad« poroča »Daily Chronicle«, da so srbski delegatje na mirovni konferenci dobili obvestilo, da Bolgari mobilizirajo na srbski meji. Namestnik načelnika generalnega štaba je bil odpoklican v Belgrad.

Zarota proti državnikom entente.

LDU Berlin, 30. marca, (DKU.) Berliner Tagblatt poroča iz Zeneve: »Bureau Europa Press« je prejel posredno iz Pariza vest, da je tamošnja policija prišla na sled obsežni boljševiški zaroti, katere namen je, odstraniti vodilne državnike entente z atentati. Zlasti preti velika nevarnost Clemenceauju in Wilsonu, katere baje nadlegujejo zarotniki vsak dan z grozilnimi pismi.

Mirovni posvet.

LDU Pariz, 30. marca. (DKU.) »Agence Havas« poroča: Svet četvorice nadaljuje svoje delovanje metodično v poldnevnik konferencah. O izidu posvetovanj varujejo strogo tajnost. Na vsak način kaže, da se bo odkazala Rumuniji gotova množina materiala in opreme, da zamore odrediti vojaške ukrepe proti boljševškemu gibanju na Ogrskem.

LDU Pariz, 30. marca. (DKU.) »Agence Havas«: Wilson, Orlando, Lloyd George in Clemenceau so se včeraj posvetovali 2 in pol uri; prisotni so bili tudi maršal Foch ter generali Persching, Wilson in Diaz.

Armade proti boljševikom.

LDU Amsterdam, 30. marca. (DKU.) »Algemeen Handelsblad« prinaša vest iz Pariza, da so vojaške oblasti Francije, Angleske, Amerike in Italije obvestile svet četvorice, da se mora takoj pričeti boj proti boljševizmu na Ogrskem in v Rusiji, ker bi se sicer moral izvojevati na Renu.

LDU Haag, 30. marca. (DKU.) »Kollees Nieuwe Bureau« poroča iz Washingtona: Zveza srednjeevropskih narodov, ki obstoja večinoma iz pripadnikov novonastalih držav, je poslala članom kongresa spomenico, v kateri zahteva orožja in streliva za romunske, srbske, poljske in čechoslovaške vojaške, ki so pripravljene vojskovati se proti sovjetski vladi na Ruskem. — Nadalje se poroča iz Pariza, da je Clemenceau na mirovni konferenci predlagal ustanovitev armade za te države, ki naj pod vodstvom Focha prodira proti boljševikom. Sicer obstoja malo upanja, da bo ta predlog sprejet.

Sodba.

LDU Pariz, 30. marca. (DKU.) Reutersjev urad poroča, da je Vilaine, morilec Jauresa oproščen.

Iz pokrajine.

kr Jugoslovanska časnikarska organizacija. Včeraj se je v Ljubljani ustanovilo »Društvo jugoslovanskih časnikarjev«. V društvu so zaenkrat organizirani vsi slovenski časnikarji po poklicu, društvo bo pa stopilo v stik tudi s hrvatskimi in srbskimi časnikarji, da se ustanovi splošna jugoslovanska časnikarska organizacija za celo državo. Na ustanovnem obnem zboru je bil izvoljen prvi odbor društva, ki se je konstituiral tako-le: Rasto Pustoslavšek, predsednik; Viktor Cenčič, podpredsednik; Josip Dolanc, tajnik; Andrej Manih, blagajnik; Rudolf Golouh, odbor-nik; Franc Pirc in Božidar Vodeb, namest-nika; nadzorstvo: Robert Pohar, Iv. Debevec; razsodništvo: Franc Kremžar, Em. Vodeb, Fran Podržaj.

kr Cement za obrtnike vseh strok bo skušal preskrbeti Urad za pospeševanje obrti. Reflektanti na takoj prigrasijo svoja naročila za najbližjo dobo in prihodnjo sezono sploh. Navedejo naj, koliko delavcev da zaposlujejo sedaj v svojih obratih in

koliko jih bodo e nastavili, ker najbrže ne bo mogoče vseh zahtev pokriti. Manjša množina deloma pokvarjenega cementa je na razpolago med demobilizacijskim blagom. Kdor želi dobiti ta cement naj sporoči obvezno naročilo. Cement se bo zaračunal po 15 kron 100 kg v papirnatih vrečah in je pogoj, da vzame vsak naročnik cement od kraja kakor odkazan, vsak tudi nekaj slabšega. Ta cement se bo oddajal iz skladišča na predkolodvoru v Dravljah in bo moral oskrbeti odvoz vsak sam.

kr Tatvina. V noči od 25. do 26. marca, na praznik, je bila ukradena Lesjaku Antonu iz Glogovce, pošta št. Vid pri Zatičini, kobila s kočijo in komatoma. Kočija je mala, rumena, z belo plateno streho. Kobila je prama z belo liso na čelu, stara 8 let. Komat je bil velik, kratek. Če ve kdo kaj o tej tatvini, naj naznani omenjenemu. Kdor bi vedel povedati, kje se kočija s kobilo nahaja, dobi 1000 K nagrade.

kr Organizacija trgovcev s papirjem, knjigarjev in založnikov za celokupno državo SHS se snuje v Zagrebu.

kr Ljudsko gibanje v Sarajevu. Glasom uradne statistike — ki pa ne bo prav popolnoma točna — je bilo 6. februarja 1919 v Sarajevu moških: 10.551 mohamedancev, 8530 rimskih katolikov, 4338 srbskih pravoslavcev, 2822 španskih judov, 808 drugih judov, 258 evangelikov, 64 grških katolikov in 5 drugih ver, skupaj 27.385 moških. Žensk je bilo: 10.662 mohamedank, 10.985 rimskih katoličank, 5099 srbskih pravoslavk, 3069 španjolk, 864 drugih židinj, 316 protestantk, 54 grških katoličank, 8 ostalih ver, skupaj 30.997 žensk. Moških in žensk je bilo 21.213 ali 36-6% mohamedancev, 19.524 ali 33-4% rimskih katoličanov, 9437 ali 16 odstotkov srbskih pravoslavcev, 5831 šp. judov, 1672 drugih židov, t. j. 12-8% židov, 574 protestantov, 118 grških katoličanov, 13 ali 1-2% ostalih ver, skupaj 58.382 duš. Prirastek od leta 1910. znaša: pri muslimanih 2753, pri rimskih katoličanih 1602, pri srbskih pravoslavcih 987, pri španskih židih 846, pri drugih židih 260; protestanti so nazadovali za 27, grški katoličani za 4; ostale vere so napredovale za 16; skupni prirastek 6463. Razmerje porodov v lanskem letu kažejo naslednje številke: Na vsakih 1000 odraslih prebivalcev pride do 1 leta starih otrok: pri muslimanih 27; pri rimskih katoličanih 19, pri srbskih pravoslavcih 18, pri židih 17, pri ostalih 20. — Najjače se torej množe mohamedanci, da si je med njimi tudi umrljivost največja, ker popolnoma zanemarijo higijeno.

kr Prepovedana predavanja. V Sarajevu je imel predavanja ruski polkovnik Provič. Vojaška oblast je predavanja sedaj prepovedala.

kr Štab novoosnovane osrbske divizije je te dni dospel v Osjek, kjer mu je stalni sedež. Divizijski poveljnik je general Pant Grujić, načelnik divizijskega štaba generalštabni major Borivoj Ristić. Divizijski poveljnik je prevzel agende mestnega poveljstva.

kr Mohamedanci se vračajo v Bosno. Muslimanske družine, ki so se bile v zadnjih dobah izselile na Turško, se vračajo

sedaj trumoma nazaj v Bosno-Hercegovino. Srbska vlada to gibanje podpira, vendar skuša družine zadržati v Makedoniji in Stari Srbiji.

kr Liška železnica. Te dni se je mudil v Liki zastopnik prometnega ministrstva radi pregleda liške železniške proge. Ministrstvo namerava nemudoma nadaljevati gradbena dela in v prvi vrsti dovršiti črto Vrhovine-Gospić, ki naj bi se v teku štirih do šestih tednov izročila prometu.

kr Spomin na padec Odrina. 26. marca t. l. se je šestič obnovila obletnica, odkar je padel Odrin, ki ga je pet mesecev hrabro branil Šukri-paša. Odrin so v prvi vrsti osvojile srbske čete, katerim se je Šukri-paša, kot viteškemu nasprotniku, sam izročil. Srbska vojska si je pod Odrinom zadobila nesmrtno slavo, da si je nebratski zaveznik vse storil, da bi jo prikril ali vsaj zatemnil.

Iz Ljubljane.

1 Umrli je v Leonišču gospod Anton Kobi, bivši deželni poslanec, veleposelnik in veletrgovec na Bregu pri Borovnici. Pogreb bo v torek, 1. aprila, ob 10. uri dopoldne z Brega na pokopališče v Borovnici. Naj v miru počiva!

1 Društvo slovenskih živinozdravnikov ima svoj prihodni sestanek 5. aprila 1909, ob 4. uri popoldne v Narodnem domu (restavracija). Vsi tovariši, posebno pa oni, ki so sodelovali pri klasifikacijskih komisijah za konje, se pojavljajo, da se sestanka zanesljivo udeležijo. — Odbor.

1 Društvo geometrov v Ljubljani nannanja, da se udeležijo občnega zbora dne 5. aprila t. l. tudi člani centralnega društva v Zagrebu. Zborovanje je zelo važno, radi tega se člani ponovno vabijo, da se zborovanja sigurno udeležijo.

1 Brezplačna zdravniška ordinacija za ubožne se vrši od 1. aprila t. l. dalje kakor pred vojno zopet samo na rešilni postaji v Mestnem domu vsak delavnik ob 10. uri dopoldne. Izkazati se je treba z ubožnim listom mestnega magistrata.

1 »Veriga«. Jutri, v torek dne 1. aprila bodo igrali v dramskem gledališču igrokaz »Veriga«, ki ga je spisal pisatelj Fr. S. Finžgar. Kot smo izvedeli, je »Veriga« strogo, resno literarno delo, naša najboljša narodna igra. Igra bodo igrali na našem odru prvič; želimo le, da jo obišče vsakdo.

1 »Svatovska koračnica«. Opozarjamo na novelo »Svatovska koračnica«, ki jo je spisal slavn norveški pisatelj Björnstjerne Björnson in ki smo jo pričeli prinašati v listu z današnjim dnem.

1 Vodašvo stvarne demobilizacije razglasa, da bodo od 1. aprila naprej sprejemni dnevi za stranke v svrhu informacij le vsak torek in petek od 10. do 12. ure dopoldne. Vloge za dodelitev demobilizacijskega materiala morajo biti vložene in rešene pismeno, vsled česar povzročajo osebne intervencije le zamudo časa in zavlačujejo reševanje vlog.

1 Vojaško delo za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani posreduje obrtnikom vojaško delo. Za vojaško delo se lahko zgledajo posamezni obrtniki, na

udi skupine bodisi v proste zvezi ali pa obrtnih zadrugah. Vojaška uprava rabi sedaj več desinfektorjev, ki bi se zgradili deloma že iz obstoječega materiala. Delo bi lahko prevzeli kolarji in vozni kovači, ev. tudi mizarji. Za prevzemo dela naj se zglašijo reflektanti v pisarni Urad za pospeševanje obiti, kjer debe potrebna podrobna pojasnila.

I Semenski oves za one stranke z mesta Ljubljane, katere so se do 29. t. m. priglasile na magistratu, se bo oddajal od ponedeljka, to je 31. marca, naprej v dopoldanskih urah v skladišču I. Knez, Marije Terezije cesta 3. Oddajne listke dobijo stranke danes in jutri dopoldne v Žitnem zavodu (oddelek za žito).

Izpred ljubljanske porote.

DVOJEN UMOR.

Sobotna razprava proti Katarini Kern je bila končana ob 6. uri zvečer. Porotnikom sta bili stavljeni samo dve vprašanji in sicer prvo, tičoč se zavrata umora Jere Kern in drugo, tičoč se zavrata umora sestre Helene Kern. Porotniki so obe vprašanji soglasno zanikali, nakar je sodišče obtoženo Katarino Kern oprostilo in jo izpustilo iz preiskovalnega zapor.

NEZVESTI URADNIK.

Danes je stal pred porotniki Bruno Klauer, 26 let star, bivši računski oficijal v Ljubljani. Klauer je pod vodstvom bivšega železnega šolskega nadzornika Albina Belarja, ki je pri deželnem šolskem svetu uvedel akcijo za dobavo čevljev revnim otrokom na meščanskih in ljudskih šolah na Kranjskem, vodil račune in sprejemal denarne nakaznice ali pa zneske, ki so jih osebno prinesli zastopniki šol. Ta denar je

moral nalagati pri podružnici avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani pod naslovom »Deželni šolski svet, akcija za čevlje«. Meseca aprila je pa Belar zbolel in dobil večmesečni dopust, zato se je vodstvo vse te akcije izročilo Klauerju. Dočim je do tedaj Klauer vodil račune pravilno in ravnal s prejetim denarjem po ukazu, je takoj po odhodu svojega predstojnika, zašel na krivo pot. Začel je v Kreditnem zavodu v raznih zneskih dvigati denar, katerega je zase porabil, tako je do 9. oktobra 1918 skupno vložil 8338 K 40 v, dvignil pa 7418 K 48 v. Klauer pa tudi po nakaznicah sprejetega oziroma osebno prinesenega denarja ni vedno nalagal v Kreditni zavod, temveč, kakor sam priznava, okoli 4000 K poneveril. Obdolženec, ki svojo krivdo priznava, misli, da znaša skupna vsota poneverjenega denarja 15.000 K — v škodo siromašnih šolskih otrok.

Politična kronika.

p Dubrovnik Wilsonu. Dubrovaška mestna občina je poslala predsedniku Wilsonu brzojavko, v kateri ga kot najstarejša republika v Evropi v imenu svoje kulture, zgodovine in stare svobode prosi, naj napravi konec nezakonitostim, ki jih izvršuje Italija v Zadru, Šibeniku in nad vso gornjo Dalmacijo ter njenimi otoki, v Istri in Gorici. Takih nasilstev ni izvrševala za časa aneksije niti Avstrija-Ogrska v Bosni-Hercegovini. Kot veliki sin svobodne Amerike naj Wilson izpregovori svojo odločilno besedo za osvoboditev navedenih pokrajin, ki od davnine nosijo pečat slovanstva, da se združijo v edinstveni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Le tako se bo onemogočila nevarnost novih vojn, le tako se bo strl nasilni imperializem, ki nasprotuje naravnim in človeškim zakonom.

p Organizacija pravoslavne duhovščine. Društvo pravoslavnih duhovnikov v Srbiji je razširilo svoj delokrog tudi na ostale pokrajine Kraljevine SHS in pritegnilo v glavni odbor delegate iz Vojvodine, Črne gore ter Bosne-Hercegovine. V svoji seji 25. marca je glavni odbor sklenil, da naj vlada in episkopat ne rešita nobenega cerkvenega ali duhovniškega vprašanja, ne da bi preje zaslišala duhovščine, zastopane v glavnem odboru svečeniškega društva.

p Italijani pustošijo in plenijo. Dne 29. marca ponoči so italijanski v Starem gradu v Dalmaciji vlomili v tamošnjo hrvaško čitalnico ter razbili in deloma pometali v morje vso opravo: glasovir, biljard,

slike, ogledala itd. Iz kuhinje so pokradli vse pijače. Razbojništvo se je vršilo pred nosom italijanske torpedovke »Sirio«, kjer je morala straža početje nedvomno opaziti.

p Rumena nevarnost. Kot poročajo iz Njujorka, je imel tam japonski poslanik govor o zvezi narodov. Japonska se protivi taki zvezi. Svrha govora je bila, da se ameriška opozicija proti zvezi narodov ojači. Zadržanje japonskih delegatov na mirovnem posvetu je vsekakor zelo značilno. Ne delajo sicer zaprek, delujejo na to, da se ne omeji izseljevanje, in kljub temu vodijo tako politiko, ki je nasprotna ideji zveze narodov. Japonci so imperialisti, ki so s polomom Rusije dosegli toliko, da ne morejo prebaviti in puščajo odprto mizo za bodoče čase. Če bo urezal ves svet pravično in modro pot, bo ustavljena tudi rumena nevarnost za vselej.

Zena.

z Angležinja v srbski vojski. Splitška »Nova Doba« poroča o obisku Angležinje Miss Sandes, ki služi še danes v II. srbskem »železnem polku« kot narednik, a je sedaj na kratkem dopustu, da »prepotuje in vidi tisto zemljo, za katero se je borila in nešteto krat tvegala svoje življenje.« Miss Sandes nosi obleko skrbnega narednika in se v ničem ne razlikuje od svojih moških tovarišev samo lice kaže ženske poteze in izpod čepice se prikra-dejo tu pa tam nekoliko osiveli ženski lasje. Govori precej dobro srbsko; zahteva, naj se nagovarja z: narednik, tovariš, prijatelj ali podobno. — Miss Sandes je prišla v Srbijo leta 1914. z angleškim Rde-

čim križem, 15 mesecev se je posvečala strežbi bolnikov in ranjencev. V tem času je bila dvakrat za kratek čas v Londonu, odkoder se je obakrat vrnila z bogatimi darovi za srbske vojake. Ko je 1. 1915. v Srbiji pustošil pegavi legar, je šla prosto-voljno v Valjevo, kjer je ta kužna bolezen najbolj kosila. Tu je tudi sama obolela, a zopet ozdravela. — Prišlo je strašno umikanje preko Albanije. Tedaj je bilo treba ranjence puščati na mestu, za strežništvo posel ni bilo več časa. Miss Sandes je bila tedaj v Prilepu. Kratko odločena, je presila za sprejem v srbsko vojsko. Z ozirom na veliki ugled in spoštovanje, ki ga je uživala v vsi Srbiji, so njeni prošnji ugodili, kar je bil edini slučaj tekom vojne, v kolikor tiče inozemk. Uvrstili so jo v najodličnejši in najslavnejši srbski polk: »II. železni polk« iz Prokuplja-Kuršumlije. S svojimi vojaškimi tovariši se je udeleževala vseh bojev in vsega nepopisnega trpljenja na potu preko Albanije. Ko je armada končno dospela na Krk, je Miss Sandes kot odlična Angležinja mnogo dosegla za svoj polk, ki si je najprej opomogel. Ko je srbska vojska prešla na solunsko fronto, je odšla s svojim polkom tja, tudi Miss Sandes. Povsodi se je izkazala kot vredna tovarišica svojih junaških sodrugov. Pri osvoboditvi Bitolja jo je bolgarska ročna granata težko ranila in tovariši so jo z največjo lastno revarnostjo oteli ujetništva. Prebolevali rano, je odšla na okrepitev v Bizerto (Afrika), kamor so odposlali tudi ostale ranjence. Po ozdravljenju je odšla na kratek dopust v domovino, kjer je predavala o Srbiji in izdala veliko ilustrirano knjigo o srbski vojski, kateri je napisal uvod tajaški srbskega zunanjega ministrstva Grnjić. Ko je meseca marca 1918. nastopila kritična doba za angleški tron na zapadu, je hitela Miss Sandes tje, da od čete do čete in jih pripovedujoč o srbskem junaštvu navduševala na skrajni odpor. Zadnje ofenzive entente se je Miss Sandes zopet ves čas udeleževala kot borec. Njene prsi krasijo zlata svetinja »Miloš Obilić« in najvišji srbski red za hrabrost »Karadjordjevićeva zvezda z meči«. V vojsko je bila vstopila kot navaden vojak ter polagoma napredovala do narednika. Od jeseni je bila s svojim krdelom v Banatu, sedaj je na kratkem dopustu. Pravi, da ostane v vojski do demobilizacije, a potem se za stalno naseli v Jugoslaviji. V Solunu in Beogradu je Miss Sandes na lastne stroške ustanovila za vojake čajarno.

Sirite »Večerni list«.

Po svetu.

s Lov z ognjem. V severni Ameriki lovijo z ognjem na najrazličnejše načine. Pri neki metodi se poslužujejo lovci takozvane solne rude, ki se nahaja povsod po gozdom in jo hodijo jeleni lizat. Lovci izkopljejo jame, napravijo nek nastavek, ki ga posujejo s prstjo, potresejo s trskami, ki jih zažgo ter se poskrijejo. Jeleni se ne ustrašijo ognja niti najmanj in pridejo lizat rudo, a ne vidijo lovcev, ki so skriti v ja-

mah, v senci, in če bi žival tudi pogledala tja, bi jih ne videla, ker bi jo slepil ogenj. Na ta način postreljajo žival z lahkoto.

s Jean Richepin v Ameriki. Brez sumna je glavni vzrok hitrega ameriškega napredka dejstvo, da vsak Amerikanec brez oboavljanja praktično izvrši to, kar se mu zdi koristno. Ta praktičnost, ki ne pozna oboavljanja, pa nudi tu pa tam prav posebnih slučajev. Ko je na primer neki Bostonec sklenil s Richepinom dogovor za nekoliko predavanj, je hotel pesniku takoj izplačati dogovorjeno vsoto. No, Richepin ga je vprašal smeje: »Zakaj tako hitite? In če ta čas umrem?« — »Bah!« je odgovoril Amerikanec hladnokrvno, »izračunal sem, da bi s kazanjem vašega trupla še več zaslužil.«

s Največja vojna ladja na svetu. Največjo vojno ladjo na svetu delajo na račun angleške mornarice v Elydeju. Imenuje se: »H. L. S. Hood«. Zgradbo te ladje so držali do danes v največji tajnosti. »Hood« je vojna križarka, ki ima hitrico 35 milj na uro. Ti ladji ne bodo mogle škodovati ne mine in ne torpedi, in ima še mnogo drugih posebnosti, ki so še tajne.

s »Zmajeva kri«. Tako romantično ime ima v trgovini znano barvilo, ki služi za pripravljanje firmežev za polituro pohištva, za barvano sadro, rdeči fotografski papir in za različne druge stvari. V Indiji barvajo z njim pletenine. »Zmajeva kri« izdelujejo iz različnih vrst sadov rožanove palme. Zrele sadove denejo v posodo z vodo in jih zmanejajo in na ta način razkrojijo snov od snovi. Pravo »zmajeva kri« izvažajo samo z vzhodne obali Sumatre. V letu 1916. so je izvozili 31.000 kilogramov.

s Kobilice v Argentini. Tam se jih ubranijo na poseben način, pošiljajo namreč proti njim strupene pline. Prav posebno dobro se je obnesel klor. Če se hočejo goste jate kobilic vnesti na tla, jih sprejmejo s celimi oblaki klorja, vse poginejo in popadajo na tla.

s Italija in Jugoslavija. Doktor Ivan Bultić je izdal majhno knjižico, v kateri primerja Italijo in Jugoslavijo. Italija meri 287.000 kvadratnih kilometrov in ima 37 milijonov ljudi, Jugoslavija bi štela kakih 250 do 280 tisoč kvadratnih kilometrov z 12—13 milijoni prebivalcev. Torej živi na isti površini v Italiji trikrat toliko ljudi; zato tudi tako ogromno izseljevanje Italijanov, še vse drugačno kakor pri nas. Kruha bo pa imela Jugoslavija dosti več kakor Italija; ta ga ima na osebo na leto 200 kg, Jugoslavija pa 360 kg, torej 1 kg na dan. Tudi živine ima Jugoslavija brezprimerno več, zlasti če se oziramo na njeno redkejšo prebivalstvo. Italija ima 6.200.000 goved, mi pet milijonov, konj Italija 960.000, mi 1 milijon sto tisoč, ovac in koz 14, mi 12 milijonov, prešičev poltretji milijon, mi pa štiri milijone. Glede gozda pa sploh primere ni, Italija je siromašna, Jugoslavija, zlasti Bosna, pa spada med najbogatejše na lesu. Stavbenega in gorivnega lesa imamo šestkrat več kakor Italijani. Tudi na premoгу in rudah smo brezprimerno bogatejši. Vse to premoga v Italiji so naračunali na 50 milijonov ton, a pri nas ga ima samo Srbija 10, Bosna pa 3800 milijonov ton! A to je samo oni premoг, ki ga poznajo. Bog ve,

koliko je še skritega. Osemdešetkrat toliko imamo premoga kakor Italija! Naša pristanišča so dosti boljša, kakor laška, zato imajo take skomine po njih. Naše prebivalstvo ni stisnjeno v mestih kakor italijansko, Razen Trsta je dosegla pred vojsko samo še Sobotica 100.000 ljudi, med vojsko pa še Belgrad in Zagreb; vsa mesta ne štejejo niti en milijon duš. Večina ljudi živi na vaseh, 90 odstotkov jih redi polje. Vsekakor ima Jugoslavija boljše pogoje za življenje kakor Italija, zato tak pohlep po naših deželah.

s Uporaba. Janezek pride prepozno v šolo. Učitelj ga vpraša: »Zakaj prideš prepozno?« — »Moj oče me je potreboval.« — »Ali ni mogel nobenega drugega uporabiti?« — »Ne.« — »Zakaj pa ne.« — »Zato ker me je tepel.«

s Boj proti maloazijskim kobilicam v vojski. Med vojsko so v Mali Aziji nastopale marokanske potujoče kobilice v velikanskih množicah in noben napor turške vlade jih ni mogel zadržati. Nastala je nevarnost, tri- do štirikrat tako velika, kakor sicer, ker je bila vojska. Zato so leta 1916. boj proti tej nadlogi sistematično organizirali in ga izročili nemškemu inženjerju. Marokanske potujoče kobilice položijo jajca v snopičih po 35 kosov dva do pet centimetrov globoko v zemljo julija ali pa v prvi polovici meseca avgusta. V enem samem kvadratnem metru zemlje je včasih po več sto takih snopičev. Po osmih do devetih mesecih — torej marca in začetkom aprila — pridejo ličinke na dan, štirikrat se prelevijo, predno dobijo normalno velikost. Ker so kobilice neizmerno rade skupaj, se združujejo v male gručice, ki se pozneje pri iskanju hrane neprestano množijo, dokler se ne naberejo cele armade. Te armade so včasih več kilometrov široke in kilometer do dva globoke. Neprestano se pomikajo naprej, po dnevi namreč, ponoči pa žrejo. Kjer napravijo ponoči svoj obisk, oni kraji so nepreklicno izgubljeni. Turška vlada je v obrambo proti tem nad vse nadležnim gostom izdala že leta 1912. takozvani kobilčni zakon; v triurnem okolišu onega kraja, ki so ga kobilice obiskale, so morali vsi moški prebivalci stari več kot 15 let se zavezati, da bodo pomagali pri iztrebljenju mrčesa. Z ozirom na vojne razmere so raztegnili leta 1916. to dolžnost tudi na ženske, ki so morale priti včasih po pet ur daleč v boj. A šele nemška komisija je vpehala brezpogojno potrebno organizacijo po vojaškem zgledu. Vsak sandžak ali okraj je dobil takomenovanega bojnega ravnatelja, ki so mu bili pridržani štirje do pet častnikov, vsi nekdanji slušatelji kmetijske visoke šole. Po svojem prihodu v Turčijo so napravili nemški častniki v Carigradu še poseben kurz. Ker prebivalstvo ni zadostovalo, je odposlalo vojno ministrstvo še 15 delavskih bataljonov. Vojsko je vodilo nazadnje 14 ravnateljev, 72 častnikov, nekako 1000 domačih vojakov, 10.000 delavskih vojakov, vse kmečko prebivalstvo in še precejšen del mestnega prebivalstva v ogroženem okraju. Dve glavni nalogi sta bili: uničenje jajc in upčenje ličink. Za prvi namen so preorali tla; kjer to ni bilo mo-

goče, so morali zbirati jajca na zelo težaven način z roko; oddajali so jih na posebnih oddajališčih. Neko število jajec je bilo predpisano; kar so nabrali več, to je vlada posebej plačala. Leta 1916. so preorali kakih 35.000 hektarov zemlje in nabrali ter uničili 6420 ton jajec, tona je 6000 kg. Revno prebivalstvo je dobilo za nepredpisano delo okoli 10.000 mark. V svrhu uničenja ličink, ki še niso imele peroti, so jih kar zginali od vseh strani skupaj in jih pobili ter pohodili. Treba je bilo pa vpeljati nov način uničevanja, manj ljudi pa več uspehov. V ta namen je iznašel dr. Bücher takozvano »cinkovo metodo«. Potujočim kobilicam so postavili steno iz cinkaste pločevine in so jo raztegnili kakor je bila pač širina armade večja ali manjša. Na oni strani, proti kateri so kobilice prihajale, so napravili jame. Ličinke ne morejo prekoračiti gladke pločevine, zdrknejo in padejo v jame. Ker sleidijo kobilice slepo svojim voditeljem, imamo nazadnje vse skupaj v jamah. Leta 1916. so uporabili 150 km cinkaste pločevine, leta 1917. pa že 750 km. Uspeh je bil tako velik, da so že leta 1916. uničili 250.000 ton ličink, ki lahko požrejo na dan 250 milijonov kilogramov zelenjave. Za leto 1917. nam pa rezultati niso znani. Vsekakor je novi način pokazal čisto drugo in dosti bolj uspešno pot, kakor pa so jo uporabljali prej.

s Balzacova smrt. »Humanite« prinaša o Balzacovi smrti: Zjutraj je ostal bolnik nad eno uro ob bolnikovi postelji, a Balzaca je davilo v grlu in ni mogel govoriti. Slednjič se je umiril in vprašal: »Ali mi hočete povedati resnico?« Zdravnik so je nekaj časa obotavljal, končno pa je odgovoril: »Močni ste, zato vam bom povedal resnico: Vi ste izgubljeni.« Balzac spaci obraz in krčevito zgrabi odejo. Nato se obvlada in vpraša znova: »Kdaj bom umrl?« Zdravnik odgovori: »Morda ne boste preživeli te noči.« Nato sta umolknila oba. Naenkrat zakriči Balzac na vso moč: »O, vem, vem, Bianca mi bo pomagala. Bianca me lahko reši.« Drugače ni nikoli omenil svoje žene, ko da je ni na svetu. — Mirbeau, ki je bil zraven, je šel k gospej Balzacovi, ki je bila v rdečem plašču in še razčesana. Svetoval ji je, naj gre k možu, vsaj za pet minut. Ona je zajokala: »On me niti pogleda ne! Ponizuje me in ne govori niti besede z menoj. Ne, ne — to je strašno!« Nato je pristavila še vedno v joku: »Zakaj me boste tudi danes pustili cel dan samo?« — Najbolj je mislila na to, kaj bo delala po njegovi smrti. »Kaj naj storim, kaj naj storim? Ne vem, kaj je treba. In treba bo vsakovrstnih ceremonij, a kaj jaz znam!« Ob deseti uri zvečer je vstopil sluga in dejal z lednim glasom: »Gospod je umrl.« Na to vest je začela gospa Balzacova letati ko neumna po sobi, razčesana in bosa, kriče: »Nečem, nečem videti ničesar! Peljite me v Rusijo. Čujete?« Bila je strašna, a zrcala v sobi so razmnoževale njeno sliko in strahoto te ure. Ko sluga vstopi znova v sobo in ponovi s trdim, zapovedujočim glasom vest — se ona, še vedno bosa in razčesana zaleti proti moževi sobi s krikom: »Glej me, glej me — jaz sem tu — dragi, jaz sem...«

Vozni red.

Z dnem 1. aprilom se izpremeni vozni red osebnih vlakov na progah Ljubljana—Maribor, Ljubljana—Sisak, Maribor—Špilje. S tem se odpravi po možnosti ponočno potovanje in izpopolni podnevna vožnja vlakov tako, da dobi potujoče občinstvo med Ljubljano in Mariborom v vsaki smeri tri osebne vlake s praktičnimi zvezami proti Zagrebu (Sisku) in Velikovecu—Sinče vasi. Med Ljubljano in Zagrebom vozi odsej v vsaki smeri le po en direktni vlak (40/508 in 511/45); vendar je promet tudi na tej progi izboljšán, kakor sledi iz sledečega. Tudi promet med Mariborom in Ljutomerom se je temeljito preuredil tam, kjer je potreban.

V nastopnem podajamo celotni vozni red, kakor je v veljavi od 1. aprila:

a) Proga Ljubljana—Maribor:

Vlak 37: Odhod iz Maribora 5.35 zjutraj, prihod v Ljubljano ob 10.15 dop.; vlak ima na Pragerskem zvezo iz Ptujja (odhod 5.43 zj.) na Zidanem mostu zvezo iz Zagreba (odh. 4.55 zj.). — **Vlak 35 a:** Odhod iz Maribora ob 10.13 dop., prihod v Ljubljano 2.51 pop. Ta vlak prihaja iz Dunaja in Gradca ter ima v Mariboru zvezo iz Ljutomera (odh. 6.22 zj.) in Velikoveca—Sinče vasi (odh. 6.10 zj.); na Zidanem mostu zvezo iz Siska (odh. 6.43 zj.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — **Vlak 39:** Odhod iz Maribora 4.30 pop., prihod v Ljubljano 8.54 zv.; na Pragerskem zveza iz Čakovca (odh. 2.20 pop.). — **Vlak 36:** Odhod iz Ljubljane 4.43 zj., prihod v Maribor 3.04 pop.; **Vlak 36 a:** Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Maribor 3.04 pop.; zveza na Zidanem mostu na Zagreb (prih. 3.38 pop.) in Sisak (prih. 7.33 zv.) in iz Siska (odh. 6.43 zj.) in iz Zagreba (odh. 8.55 zv.); vlak 36 a odpelje ob 6.39 zv. iz Maribora v Špilje in Nemško Avstrijo. — **Vlak 42:** Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Maribor 10.31 zv.

b) Proga Ljubljana—Zagreb (Sisak):

— **Vlak 40 508:** Odhod iz Ljubljane 5.52 zj., prihod v Zagreb 10.05 dop., v Sisak 11.35 dop. — **Vlak 36 a 502:** Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Zagreb 3.38 pop., v Sisak 7.23 zv.; na Zidanem mostu zveza iz Maribora (odh. 10.13 dop.), Ljutomera (odh. 6.22 zj.) in Velikoveca Sinče vasi (odh. 6.10 zj.). — **Vlak 42 510:** Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Zagreb 9.59 zv. — **Vlak 507 37:** Odhod iz Zagreba 4.55 dop., prihod v Ljubljano 10.15 dop. — **Vlak 509 35 a:** Odhod iz Siska 6.43 zj., iz Zagreba 8.55 dop., prihod v Ljubljano 2.51 pop. — **Vlak 511 45:** Odhod iz Siska 3.15 pop., iz Zagreba 6.05 zv., prihod v Ljubljano 10.58 zvečer.

c) Proga Maribor—Ljutomer:

Vlak 50 1801: Odhod iz Maribora 5.33 zj., prihod v Ljutomer 8.46 zj. — **Vlak 52 1893:** Odhod iz Maribora 4.47 pop., prihod v Ljutomer 7.52 zv.; zveza v Mariboru iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — **Vlak 1892 51:** Odhod iz Ljutomera 6.22 dop., prihod v Maribor 9.30 dop.; v Mariboru takojšnja zveza v Ljubljano (prih. 2.51 pop.) iz Zagreb (prih. 3.38

pop.). — **Vlak 1826 53:** Odhod iz Ljutomera 5.31 pop., prihod v Maribor 8.46 zv.

d) Proga Maribor—Velikovec—Sinča vas.

Vlak 415: Odhod iz Maribora 5.05 zj., prihod v Velikovec Sinča vas 9.30 dop. — **Vlak 149:** Odhod iz Maribora 3.29 pop., prihod v Velikovec ob 6.44 zv.; ta vlak ima v Mariboru zvezo iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — **Vlak 416:** Odhod iz Velikoveca S. 6.10 dop., prihod v Maribor 9.04 dop.; vlak ima tukaj zvezo na Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.38 pop.). — **Vlak 414:** Odhod iz Velikoveca S. 3.16 pop., prihod v Maribor 6.14 zvečer.

d) Proga Maribor—Ptuj—Čakovac:

Vlak 35 b 205: Odhod iz Maribora ob 8.33 dop., prihod v Čakovac 11.16 dop.; na Pragerskem zveza iz Ljubljane (odhod 4.43 zj.). — **Vlak 229:** Odhod iz Maribora 6.55 zv., prihod v Ptuj ob 8.17 zv. — **Vlak 207:** Odhod iz Pragerskega 8.30 zv., prihod v Čakovac 10.23 zv. — **Vlak 208:** Odhod iz Čakovca 7.32 zj., prihod na Pragersko 8.30 dop.; zveza na Maribor (prih. 9.11 dop.), Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.28 pop.). — **Vlak 224:** Odhod iz Ptujja 5.43 zj., prihod v Maribor 6.59 zj.; zveza na Pragerskem na Ljubljano (prih. 10.15 dop.). **Vlak 228 b:** Odhod iz Čakovca 2.20 pop., prihod v Maribor 5.32 pop.; na Pragerskem zveza na Ljubljano (prih. 8.54 zv.) in Zagreb (prih. 9.59 zv.).

Narod, ki izumira.

(Po Nansenu priredil Ivan Bežnik.)

(Dalje.)

KAJAK IN OROZJE.

Površno opazovanje bi privedlo marsikoga do mnenja, da stoji Eskimo na nizki kulturni stopnji, če ga opazujemo natančneje, ga vidimo v drugačni luči.

Ljudje so danes mnenja, da stoji belo pleme po svojih iznajdbah visoko nad drugimi plemeni. Če bi preštudirali razvoj življenja Eskimov in spoznali njih orodje in orožje, ne bi več trdili tega.

Zaživite se v življenje ljudi, ki žive na negostoljubnem in pustem obrežju daljne dežele, brez stika z ostalim svetom, brez kovin, ki so navezani samo na to, kar jim nudi okolica. Samo kamenje, les, ki ga izvrže morje, kožuhi in kosti. Toda, da dobi kožuhe in kosti, mora premagati živali. Če bi živeli naselniki ko Eskimi, zapuščeni od svoje domovine, poginili bi. Eskimo pa se vzdrži, najde tudi svojo srečo in zadovoljstvo, zveza z ostalim svetom mu je bila do danes le v škodo.

Veliko je število izkušenj, po katerih so prišli Eskimi do tega, kar danes imajo in vedo. Zanimiv je razvoj, ki jih je privedel do tega.

Vzemimo, da so živeli Eskimi prvotno na Aljaski. Poleg lova na suhem, so lovili tudi ribe v rekah in jezerih, kar delajo Eskimi z Aljaske in severni Indijanci še dandanes. Pozneje se je del teh Eskimov — bogve iz katerega vzroka — pomaknil po rekah na zapadno ali na severno ob-

režje. Bolj ko so se bližali morju, bolj redka so bila na severu gozdna drevesa, zato so morali misliti na drugačna sredstva za izdelavo čolnov. Do tedaj so jih izdelovali iz lubja dreves. Ni neverjetno tedaj, da so že na rekah poizkušali prevleči čolne s kožami živali. Šele, ko je Eskimo dospel do morja, se je izmislil, da bi bilo dobro, napraviti v čolnu krov in se zadelati tako, da bi voda ne mogla vanj. Tak čoln — ki ga imenujejo Eskimi kajak — je bil na ta način gotov. To nam se zdi enostavno, a je Eskima stalo mnogo dela in napora. Ko so prišli stari Eskimi na morje, so spoznali, da obvisi njih življenje od lova na tjujenje in mrože. Uporabljali so tedaj vso moč in ves razum, da so iznašli posebne in čudovite priprave za lov, ki so jih izpopolnjevali bolj in bolj.

Da bi streljali z lokom in puščico, ko preje pri lovu na suhem, je bilo zdaj pri sedenju v kajaku nemogoče; morali so izumiti metalno orožje.

Prvo so uporabljali puščico s krmilnim peresom, ki so jo imeli s početka za lov na suhem. Tako harpuno ali metalno puščico rabijo Eskimi na Aljaski še dandanes.

Toda na severu so ptičja peresa izginila in mal, na puščice pritrjen mešček je stopil na njih mesto. To je bilo nujno, da so tjujenjem branili beg ali potapljanje. Da bi pa zadeta žival puščice ob boleštem boju in otrpanju ne zlomila, so napravili konico tako, da se je privezana z jermeni lahko ločila od ročaja. To je bila takazvana blaerepil — meščja pšica, katere se poslužujejo Eskimi, ki stanujejo ob obali.

Mešček je narejen iz galebovega gamzuna, ki ga napihnejo in posuše. V njem je luknja, da ga lahko napihnejo.

Iz tega se je počasi razvilo najvažnejše lovsko orožje Eskima, harpuna z vrvico in lovilnim meščkom. Da bi vlovili velike morske živali, so pritrčili na puščice vedno večje meščke. Ker pa so velik meščki radi večjega zračnega upora zmanjševali moč in daljavo meta, zato so meh pritrčili na puščice z vrvico in so ga pri metu pustili na krovu čolna ter ga zagnali v vodo šele, če je bila žival zadeta.

Kopjišče (držaj) delajo Grenlandci iz rdečega naplavljenega lesa, neke vrste sibirskega borovca, ki je težak in trd. Na koncu kopjišča je pritrjena močna koščena ploščica, na ti pa je dolg koščen rožiček iz mroževega okla, pritrjen na kopjišče z jermeni tako, da se kost pri močnem sunku nagne na stran, a ne zlomi. Ta rožiček se ujema z neko luknjico v konici harpuner, ki je tudi napravljena iz mroževih ali naravnih oklov in okovana z železom. Konica harpune visi na vrvici in je oborožena z nazaj stoječimi kavli, da tem bolj gotovo obitci tam, kamor se zadene. Poleg tega je napravljena tudi tako, da dobi stransko ležo, kakor hitro se je namerava tjujenje otresti. Ta konjica je pritrjena na kopjišče na ta način, da tiči na omejenem rožičku; na kopjišče pa je pritrjena tudi vrvica.

Kadar harpuna zadene, tedaj se rožiček nagne, konica harpuna se sname in se loči z vrvico vred od kopjišča, ki plava

na vodi, dokler ga lastnik zopet ne vlovi, medtem ko tjučenj s konico v mesu in vrhica z mehkom plavajo dalje. To je bistroumna iznajdba; bogve koliko rodov jo je preizkušalo.

V Grenlandiji rabijo dvoje vrst harpun. Ena se imenuje unāk, ki ima na spodnjem koncu koščen gumb in je daljša in tanjša ko druga, ki se imenuje ermangnak in ima spodaj dve koščeni perutnici, ki pa ni tako pripravna, ker jo veter, če prihaja od strani, kaj lahko nagne v stran.

Vrvce delajo iz kože plavega tjučenja ali mroža in je dolga do 16 metrov ter pol centimetra široka.

Mešček je napravljen iz kože nekega drugega tjučenja, ki ga slečejo, ogarajo, zvežejo, kožo pri glavi in stranskih udih, da ne pušča zraku in jo posuše.

Za usmrteve napadenega tjučenja ima sulico anguvigak. Ta ima kopjišče, ki je napravljen iz mehkega lesa in koščeno, z železom okovano konico. Koščena konica je iz jelenjega rogovja ali narvalovih zob. Da je ne zlomi tjučenj, je pritrjena na kopjišče tako, da jo je mogoče nagniti.

Poleg tega uporabljajo tudi puščico, z imenom nūit, za lov na ptice. Kopjišče je iz mehkega lesa, konica je železna (v prejšnjih časih koščena); poleg tega ima kopjišče v sredi tri stransko ležeče in naprej štrleče konice iz rogovja, z močnimi, nazaj obrnjenimi kavlji. Če sprednja konica ne zadene ptico, tedaj leti kopjišče mimo, a zadene ga ena srednjih konic.

Vse to trojno metalno orožje izvira, ko že omenjeno, od indijanske puščice s peresi. Glede metanja tega orožja pa je izumil Eskimo načina, po katerem se razločuje od Indijancev in severnih azijskih narodov. Ta iznajdba je metalnica ali »metalni les«. Ta priprava, ki dolžino in moč roke močno stopnjuje, je znana le v treh delih zemlje: na Grenlandiji (in pri Eskimih sploh), v zelo primitivni obliki pri avstralskih črnih in ob gorenjem toku amazonskega veletoka. Najbolj je ta metalni les razvit pri Eskimih in dejstvo, da se dobi v primitivni obliki pri zelo oddaljenih rodovih, priča, da so jo iznašli Eskimi sami. Pol metra dolg, 7 do 8 centimetrov širok in poldrug centimeter debel kos rde-

čega lesa je to. Na njem so zareze za prste, da ne izdrsne iz rok. Na gorenji, ploščati strani ima žleb za harpuno, ki leži v njem poprej ko jo Eskimo vrže.

Aprovizacija.

a Meso na rdeče izkaznice B štev. 601 do konca se ne razdeljuje kakor je bilo razglašeno v torek, ampak v sredo, dne 2. aprila po že določenem redu. Razdelitev se zato zakasni za en dan, ker aprovizacija o pravem času ni prejela živine.

a Špeh na rdeče izkaznice B od štev. 1052 do štev. 1611. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo špeh v torek, dne 1. aprila, v aprovizačnem skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: dopoldne od 8 do 9 št. 1052 do 1131, od 9 do 10 št. 1132 do 1311, od 10 do 11 št. 1312 do 1391, popoldne od pol 2 do pol 3 št. 1392 do 1371, od pol 3 do pol 4 št. 1372 do 1451, od pol 4 do pol 5 štev. 1452 do 1531 in od pol 5 do pol 6 št. 1532 do 1611. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma špeha. Kilogram stane 24 K.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

Vsem znancem in prijateljem javljamo žalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni in predobri mož, oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

ANTON KOBİ

veleposestnik in veletrgovec, deželni poslanec, imejitelj zaslužnega križca Njegove Svetosti „pro Ecclesia et pontifice“ itd. itd.

po dolgem in težkem trpljenju previden s sv. zakramenti dne 30. t. m. ob pol 1. uri zjutraj bogu vdano umrl.

Truplo se prepelje iz sanatorija „Leonišče“ v Ljubljani na Breg pri Borovnici, odkoder se iz hiše žalosti vrši pogreb v torek dne 1. aprila ob 10. uri dopoldne na farno pokopališče v Borovnici.

Maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Pokojni se priporoča v pobožno molitev in blag spomin.

Borovnica, dne 30. marca 1919.

Ferdo, Drago, Vladko,
Srečko, Tonček,
sinovi

Franja Kobi,
zena

Tonca vdova Žagar, roj. Kobi,
Franika, Danica,
hčere

Joško Kobi, kapelan,
brat

Marija Čuden, roj. Kobi, Francka
Cunder, roj. Kobi, Iva Lenče roj. Kobi,
sestre

Svatovska koračnica.

Norveški spisal Björnsterne Björnson.

V prejšnjem stoletju je živel v eni izmed večjih gorskih dolin Norvegije godec, ki je prešel pozneje v ljudsko pripovedko. Pripisujejo mu veliko množino napevov in koračnic; nekatere izmed teh je slišal od podzemeljskih bitij — tako pravi pripovedka — eden napev od vruga samega, nekega drugega je zložil, da si reši življenje in tako dalje. Ena njegovih koračnic pa je postala predvsem slavna; kajti zgodovina te skladbe ne konča z njegovim življenjem, temveč se začneja šele kasneje.

Goдец Ole Haugen, ubog kočar visoko v gori pod skalno steno, je imel hčerko, Aslang, ki je podedovala njegovo dobro glavo in tudi njegov zmisel za glasbo. Lahko in veselo je bilo govoriti z njo, znala je peti, hoditi, plesati in imela je — kakor ves rod — izvanredno prožen glas.

Vrnil pa se je z dolgega potovanja mlad fant, tretji sin stare družinske posesti Tingvold. Dva brata, oba starejša ko on, sta se utopila pri neki povodnji in zdaj naj bi bil dvor njegov. Naletel je na Aslang na neki večji svatbi in se je zaljubil v njo. V tistem času je bilo še nekaj čisto nenavadnega, da bi mogel snubiti sin imovitega posestnika iz tako velikega, starega rodu deklico iz stanu kakor je bila Aslang. Ker je bil ta fant dolgo zunaj v svetu, je izjavil svojim starišem, da je prihranil dovolj za življenje, in če bi tu v domovini ne mogel imeti tako, kakor bi želel, se odreče dvoru. Od vseh strani so mu prerokovali, da bi se kaznovala taka ravnanjskost nasproti rodu in podedovani posesti in zemlji; govorili so tudi, da je Ole Haugen to vse napravil — in sicer s sredstvi, ki naj bi se jih ogibali vsi ljudje.

Ole Haugen je bil namreč med tem, ko se je vršil boj med fantom in njegovimi stariši, prav izredno dobre volje. Ko pa je bila zmaga dobljena, je rekel, da je že napravil svatovsko koračnico, ki bi naj ne prenehala zveneti v rodu na Tingvoldu. Pa Bog bodi milostljiv nevesti, je rekel nadalje, ki se ne bi peljala v cerkev med zvoki koračnice enako vesela, kakor kočarjeva hči s Haugena. V tem so slutili ljudje vpliv zlih moči. Tako se je glasila pripovedka, kakor tudi mnoge druge.

Zripovedka pravi dalje, da je bila svatovska koračnica Ole Haugena nekaj posebnega, kakor tudi, da je bila svatovska dvojica, ki se je peljala med njenimi zvoki v cerkev in domov, najsrečnejša dvojica, ki je sploh kdaj živela. In četudi se je rod na Tingvoldu odlikoval vse skozi po lepoti, kar se je po tem času gojilo še v višji meri, trdi pripovedka z vso gotovostjo, da se je ta dvojica s tem odlikovala za vse čase.

Storimo iz pripovedke v resničnost, kajti z Ole Haugenom umirajo pripovedke, po njem pričena zgodovina. Ta pravi, da je bila svatovska koračnica dedščina, drugačna ko od vseh drugih, ki se rabijo le redkokdaj. Zakaj to so na Tingvoldu

žgoleli, peli, zvižgali, piskali, igrali od sobe do hleva, od polja do gorskega pašnika, in ob zvokih te svatovske koračnice so vspavali otroke, ki so se naučili od matere in očeta, od pestunje in drugih poslov; in prvo, kar je znal otrok, je bila svatovska koračnica. Prvi otrok se je imenoval Astrid. Glasba je bila vsem v krvi, in nič manj v ti mali, živahni punčki, ki je znala hitro žgoleti svatovsko koračnico, klic zmage svojih starišev, obljubo rodu. Zato tudi ni bil posebno velik čudež, da si je hotela voliti ženina sama, kadar je odrasla. Mogoče ni vse res, kar so pripovedovali, pa naj bo že tudi res ali ne, vsekakor je bila bogata in izborna deklica stara več kot triindvajset let, ko še ni bila zaročena. Prišlo pa je na dan, kaj da je bilo temu vzrok.

Pred leti je bila pobrala mati na deželni cesti nekega ciganskega dečka; cigán mladič pravzaprav ni bil, pa tako so ga imenovali. Z Astrido sta se bila zgoraj na planinskem pašniku zaročila in od takrat sta skupaj žgolela svatovsko koračnico. Ko je to mati izvedela, je moral fnat takoj iz hiše, kajti zdaj se je pokazalo, da ni držal nihče tako strogo na svoj rod, kakor nekdanja kočarjeva hči. In oče sam je bil prekršil rodbinsko šego; zdaj si je rod poiskal ženina na deželni cesti, kako naj se to konča? Fara tudi ni sodila milejše. Ciganski mladič — Knud se je imenoval — se je vršel na trgovino z živino in je postal splošno znan. Bil je prvi, ki je vršil to trgovino v fari in v daljni okolici v velikem. Bil je tisti, ki je odprl pot in dvignil cene ter pripomogel družinam k denarju. Vendar ni pa se dalo tajiti, da je bilo tam, kjer je bil, samo popivanje in pretepanje, in o tem edino so govorili; kaj jim je bil kakor trgovec, tega še niso razumeli.

Ko je bila Astrid stara triindvajset let, je šel Knud na dvor in prosil za njeno roko; stariši so s svojo lastno ženitvijo izgubili ono moralno moč, da bi odločevali sami. Tako se je zgodilo po volji zaljublencev, vesel, čeden Knud se je peljal nekega lepega dne z neizmernim spremstvom v cerkev. Rodovna svatovska koračnica, umotvor starega očeta, se je razlegala nad sprevo dom, oba pa sta bila zelo vesela. Ljudje so se čudili, da so bili veseli tudi stariši, ko so se vendar upirali toliko časa in tako trdovratno.

Po svatbi je prevzel Knud dvor in stara sta dobila preužitek, ki pa je bil tako velik, da ni mogel nihče razumeti, kako bosta mogla Knud in Astrid s tem izhajati. Dvor je bil sicer največji v fari, a gospodarstvo ni bilo dobro. In to še ni zadosti: vršilo se je trojno obdelovanje, ki so ga vodili po novem načinu z takimi nabavnimi stroški, ki so bili v tem kraju nečuveni. Prorokovali so Knudu gotovo propast. A ciganski mladič, kakor so ga imenovali še vedno, je bil kakor prej vesel, in davno se je nalezla Astrid njegove dobre volje. Prej tako čedna, tiha deklica je bila zdaj vrla, čvrsta gospodinja.

Končno so ljudje izprevideli, da je Knud prinesel s seboj na Tingvold, česar dozdaj še ni imel nihče — obratni kapital. Poleg pa je še imel vsled popotovanj izkušnje in še dar, da je znal obračati z blagom in denarjem, da je znal delavce in posle obdržati v dobrem, veselim razpoloženju, tako da se je Tingvold, predno je minola dvanajst let, popolnoma spremenil. Poslopja so bila nova, staja za živino trikrat boljša, Knud sam pa je hodil v dolgi volneni suknji in s pipo iz morske penne okoli, zvečer pa je pil s pastirjem, stotnikom in oskrbnikom svoj kozarec groga. Astrid ga je občudovala, kakor najrazumnejšega in najpremetnejšega moža na zemlji, in sama je pripovedovala, da se je v mladosti vedno in vedno opijal in pretepal, samo da so govorili o njem. V vsem mu je sledila, samo ne v tem, da bi spremenila obleko in navade; trdno se je hotela držati kmetskih šeg in kmetske noše. Knud je pustil živeti vsakomur tako, kakor jim je bilo najbolj po volji. On je živel, kakor je bilo njemu všeč, ona pa mu je stregla. Sicer pa je živel jako preprosto; bil je premoder, da bi razsipal po nepotrebnem.

Imela sta več otrok, a njih zgodovina nas prav nič ne briga; najstarejši sin Endrid naj bi podedoval dvor in obdržal njegovo čast na višini. Bil je lep, kakor ves rod, a njegova glava ni bila sposobna za nič ve, ko za vsakdanje opravilo, kakor večkrat pri otrocih nadarjenih starišev. Oče je že zgodaj zapazil to in hotel odpomoči temu nedostatku z izborno vzgojo. Iz tega vzroka je preskrbel otrokom domačega učitelja, kakor hitro pa je mladenič dorastel, ga je poslal na eno izmed gospodarskih šol, in pozneje v mesto. Domov se je vrnil tih, z manjšimi mestnimi vplivi, ko bi bil kdo verjel in ko je upal oče. Endrid pač ni bil nikak velik talent. (Dalje.)

Mnogi ne vedo, da je zaprtje, počasnost črevesnega delovanja vzrok glavobola, utrujenosti, lenobe in slabe volje. Človek se počuti takoj zopet osveženega, gibčnejšega, delavnejšega, če odpomore zaprtju s Fellerjevim odvajajočim rabarbara „Elsakroglicami“. To izborno želoček krepijuče, tek vzbujajoče odvajalno sredstvo, zasluži brezpogojno prednost pred nasilno učinkujočimi odvajalnimi sredstvi, ki čreva oslabe. Naročite naravnost 6 skatljic za 9 K 50 h pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg štev. 245. (Hrvatsk.). Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Kdor naroči več obenem, mnogo prihrani. (e)

Za nagačenje
divjih petelinov in
drugih živali
se priporoča
Ivan Robida
nagačevalec
Ljubljana, Tržaška
cesta 22.
Na željo odnasa in pri-
nasa tudi sam domov.
Zadošča naročilo po
dopisnici.

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Viktor Cenčič.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.